

Oljeavskiljare vid tvätt av lantbruksmaskiner/Stefan

När det är motiverat att ha en rening vid tvätten är mycket en bedömningsfråga i det enskilda fallet, vilket också gör att bedömningarna skiljer sig mellan olika verksamheter. I grund och botten är tvättvattnet ett spillvatten som ska genomgå lämplig rening (miljöbalken 9 kap 2, 7 §§)

När man tvättar av maskinerna med högtryck med avfettning eller varmvatten så tvättar man bort oljeföroreningar. Om detta leds till en gödselbrunn sprids föroreningarna på åkermark och om det infiltrerar så finns det en risk för att man på sikt förorenar marken. Finns det brunn i närheten av punktkällan kan vattenkvalitén i denna påverkas. Att leda ut obehandlat tvättvatten till dike/å är ju inte heller önskvärt.

Som vi ser det spelar följande faktorer roll för vår bedömning:

- Omfattningen på tvätten
- Om kallavfettningssmedel eller varmvatten med högtryck används
- Vart tvättvattnet leds

De reningskrav vi har när oljeförorenat vatten släpps ut till dagvatten (vilket vi bedömer de exempel du nämner kan jämföras med) är att oljeavskiljaren ska klara rening till 5 mg oljeindex/liter. Det är då oljeavskiljare klass 1 som gäller enligt standarden SS EN 858 för klara de nivåerna. Klass 2 och äldre oljeavskiljare beräknas vanligtvis klara rena till 100 mg oljeindex/liter vatten. En klass 1 oljeavskiljare är utformad med ett filter så att oljedropparna som fås vid högtryckstvätt snabbare ska gå ihop till en avskiljbar oljefas.

Ytor

Vid installation av oljeavskiljare och hårdgörande av ytor är det önskvärt anpassa ytorna så att dagvatten från omkringliggande ytor inte når oljeavskiljaren. Detta för att minska belastningen och därmed risken för att reningsfunktionen skulle störas vid skyfall.

Skötsel

Vad gäller skötseln av befintliga oljeavskiljare så skiljer det sig inte nämnvärt från fordonsbranschen då riskerna är desamma. Ansvaret vilar på verksamheten och skötseln ska ingå i deras i egenkontroll. Nedan följer viktiga delar av att ha med i sin egenkontroll:

- olje- och slamnivåer ska mätas regelbundet.
- Tömning vid behov att föredra framför tömning i ett visst intervall. Detta då tömningen är en miljöbelastning i sig (och också en ekonomisk kostnad). Tömning ska ske senast när 50% av slamlagringsvolymen eller när 80% av oljelagringsvolymen är nådd. Detta förutsätter att ansvarig har koll på anläggningen och vet hur man mäter nivåerna. Om denna kunskap saknas ser vi att man har tömningsintervall på högst vartannat år eller tätare utifrån vad tömmaren har att säga om lagringsnivåerna vid tömning.

Hur tätt man kontrollerar nivåerna beror på hur mycket oljeavskiljaren belastas med och hur pass väl tilltagen dimensionering är. Reningsgraden minskar med ökande slam- och oljenivåer då uppehållstiden för vattnet, som beror på den tillgängliga volymen, minskar med ökad andel lagrad slam/olja. Vidare inkluderar skötseln också att

- Larm ska kontrolleras i samband med tömning. Larm bör finnas på större tvättar (>1000 maskiner/år)
- Oljeavskiljare och rörledningar slits med tiden och därför ser vi att s.k. 5 års besiktning utförs enligt standarden SS EN 858. Om det är en äldre oljeavskiljare ska den också besiktigas enligt standarden. På grund av att belastningen är så låg som du skriver bedömer vi det motiverat att dessa besiktningar utförs vart 10:e år istället för vart 5:e. I besiktningen undersöks bl.a. täthet och slitage. Här nedan följer lite generell information om 5-års besiktningen.

5-års besiktning av oljeavskiljare

5-års besiktningen syftar till att kontrollera oljeavskiljarens skick och om den är tät. Därigenom kan ni som verksamhetsutövare säkerställa att inga läckage har skett till omkringliggande mark m.m. 5-års besiktning sker lämpligen i samband planerad tömning av oljeavskiljaren då tömning vanligen krävs för besiktningen.

Vi ser helst att ett företag som är ackrediterat av SWEDAC väljs för att utföra kontrollen då de här företagen, utöver utbildning, även kontrolleras av SWEDAC att 5-års besiktningen sker på rätt sätt. SWEDAC ackrediterade utförare hittar du här:

<http://search.swedac.se/sv/ackrediteringar?s=oljeavskiljare>

Det kan finnas andra bolag som kan bedömas vara likvärdiga kunskapsmässigt och som vi kan acceptera som utförare. Huvudsaken är att de ska ha utbildningen i 5-års besiktning och att kontrollerna utförs enligt standard SS EN 858. Det är ni som verksamhetsutövare som ska kunna visa att utföraren har den utbildning som krävs om en icke-ackrediterad utförare väljs.

5 års besiktningen bör minst omfatta:

- Systemets täthet, täthet på rörledningar, slam-och oljeavskiljare.
- Hållfasthetsmässigt skick, har materialet åldersvagheter?
- Inre beläggningar, finns avlagringar på ingående delar?
- Skick på inbyggda delar, sitter rör och andra delar fast?
- Skick på elektriska enheter och installationer
- Kontroll av inställning för automatisk avstängningsenhet

I samband med besiktningen kan ofta information om oljeavskiljarens dimensioner erhållas.

Det kan då vara lämpligt att se över om belastningen förändrats sedan installation och om oljeavskiljaren är rätt dimensionerad för dagens belastning.

Fråga från Hushållningssällskapet

Men för att ta det från början och för att just lantbruk kanske inte är de primära verksamheter och VU du besöker tar vi lite bakgrundsfakta - vår frågeställning finner du sist i detta mail

På ett typiskt lantbruk ser det ut så här:

Gården har ett par traktorer, en tröska och ett antal redskap för jordbearbetning, sådd och gödsling. Det finns ofta någon lyftanordning såsom lyftarmar på en av traktorerna eller en lastmaskin.

I regel är traktorerna relativt nya, eftersom man så att säga inte klarar verksamheten utan, vilket gör att det i regel inte finns synligt läckage av motorolja eller hydraulolja.

Det är också självklart att man servar traktorer och tröskor regelbundet, på extern verkstad och/eller egen översyn i gårdens egna verkstad.

Traktorer och motorredskap är alltså i mycket gott skick, enligt vår bedömning.

Det är vanligt att man har en hårdgjord plats där man spolrar av traktorer och maskiner med högtryck. Främst handlar det om att spola av jord.

En del gårdar har hetvattentvätt och då används i regel inte avfettningsmedel eller tvättmedel.

De gårdar som inte har hetvattentvätt använder troligen någon form av avfettnings- eller tvättmedel men då enbart inför service och verkstadsarbeten. De flesta tvättarna är alltså även här enbart med vatten för att få bort jord.

För en relativt stor gård räknar vi att det görs ca 20-25 tvättar per år, där alltså de flesta enbart är avspolning med vatten. På en mindre gård 10-15.

Grovt uppskattar vi vattenmängden till ca 150-300 liter per tvätt (15 l/min, 10-20 minuter) i normalfallet och ca 600-900 liter per tvätt (15 l/min, 40-60 minuter) vid starkt nedsmutsade maskiner med mycket rörliga delar (t.ex. betupptagare), vilket är ett fåtal per år.

Vad gäller tvättplatsen har fler och fler idag en gjuten platta. Avrinningen från plattan kan gå till något av följande alternativ:

- Gödselbehållare
- Ut på omgivande mark och då infiltreras
- Avlopp som leder till dräneringssystemet och vidare ut i en recipient

I de fall det finns en gjuten platta är det inte ovanligt att den är en del av gårdsplanen, dvs en stor yta som då även tar emot mycket regnvatten.

Om spolplattan är avgränsad från övrig gårdsplan är den i regel minst 100 kvm.

Det är dock inte ovanligt att det är en större sammanhängande yta, då asfalterad, och det kan säkert vara upp till 1 000 kvm som har avrinning åt samma håll.

Vår fråga är:

- I vilka fall anser ni att det är miljömässigt motiverat med oljeavskiljare på lantbruk med tanke på den omfattning vi beskriver ovan?
- Om det i vissa fall är motiverat – vilken avskiljningsgrad pratar vi då om? Vad vi förstår blir det mycket vatten i förhållande till oljedropp, dels för att det åtgår mycket vatten per tvätt för att få bort jord och dels för allt regnvatten. Och att det kan vara problematiskt att avskilja oljan om man tvättar med högtryckstvätt eftersom oljan blir mycket finfördelad.
- Och vad gäller kring skötsel och kontroll?